

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เสริมสร้างธรรมาภิบาล พัฒนางานสู่สากล

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

เรื่องที่ ๒

การดูถูกรายโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นเหตุให้ตลิ่งพังและถนนชำรุดเสียหายจากการขนส่งทราย

ผู้ร้องเรียนขอให้มีการตรวจสอบการลักลอบดูถูกรายโดยไม่ได้รับอนุญาตในหลายพื้นที่ใน ๓ ตำบล ของจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ เป็นเหตุให้ตลิ่งพังและถนนชำรุดเสียหายที่เกิดจากการขนส่งทราย โดยมีการร้องเรียนมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาดำเนินการตรวจสอบแล้วไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด จึงได้นำความเดือดร้อนดังกล่าวร้องเรียนยังผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบกรณีดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเดินทางไปแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ และประชุมหารือเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว สรุปผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่และประชุมหารือได้ดังนี้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่บริเวณบ่อทราย จำนวน ๖ บ่อ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ใน ๓ ตำบล เป็นบ่อทรายที่ประกอบกิจการในที่ดินกรรมสิทธิ์ และได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม โดยทำเลที่ตั้งอยู่ติดกับลำคลองทั้งสิ้น ซึ่งขนาดความกว้างและความตื้นเขินของลำคลองมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยการประกอบกิจการดูดทรายมีการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ขุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ เช่น การเริ่มประกอบกิจการโรงงานโดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ระยะห่างจากขอบบ่อกับคลองไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ไม่จัดทำเครื่องหมายเพื่อแสดงขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

จากการประชุมแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่าที่ประชุมได้รับทราบผลการตรวจสอบโรงงานประกอบกิจการ ขุด ตัก ดุดหรือร่อน คัดขนาดทรายในที่ดินกรรมสิทธิ์ จำนวน ๖ บ่อ และได้มีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน โดยใช้หลักการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสุ่มตรวจบ่อทรายต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดอีก และมอบหมายให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบกิจการ ขุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแจ้งเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยควรแนะนำให้ผู้ประกอบการดำเนินการตรวจสอบแนวเขตที่ดินให้ชัดเจนก่อนได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดได้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรังวัดที่ดินให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนเรื่องแนวเขตที่ดินและแนวเขตคลองดังกล่าว ต่อมา จังหวัดได้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะในการประชุมแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ดังนี้

๑. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๖ ราย ระวังการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งฉบับนี้ และแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือเหมาะสมโดยให้เป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ ประกอบกิจการโรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน

๒. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้ดำเนินคดีการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กับผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๓ ราย ในข้อหา เริ่มประกอบกิจการโรงงานโดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวัน เริ่มประกอบกิจการโรงงานเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง และไม่ปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัย ในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดิน กรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ (๘) อันมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่รับผิดชอบอยู่ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจง ให้ความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบ กิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับ ใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ และเป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษ และข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด โดยได้เชิญผู้ประกอบกิจการโรงงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันในพื้นที่ และ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแบบบูรณาการและยั่งยืนเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาลต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และประชุมหารือเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอีกครั้งพบว่า แม่บ่อทรายทั้ง ๖ บ่อ จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม แต่พบว่ายังมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ และไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษ ซึ่งสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้มีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๖ ราย ในเขตพื้นที่ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องและแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และได้ดำเนินคดีกับผู้ประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๓ ราย ในข้อหาเริ่มประกอบกิจการโรงงาน โดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันเริ่มประกอบกิจการโรงงาน เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๘ (๘) อันมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

สำหรับพื้นที่บริเวณหลังวัด จากการตรวจสอบปรากฏว่าถนนที่ประชาชนใช้สัญจรเข้า-ออกวัดดังกล่าว ไม่ปรากฏความเสียหายแต่อย่างใด ส่วนบริเวณคอสะพานเกิดการชำรุดเสียหายจากการกัดเซาะของน้ำ ซึ่งเป็นผลกระทบจากเหตุน้ำท่วม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ได้แจ้งประสานไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อของบประมาณในการซ่อมแซมแล้ว นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบความเสียหายของตลิ่ง ซึ่งติดกับคลองบริเวณบ่อทรายของผู้ประกอบการรายหนึ่ง ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้หารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาแนวทางในการดำเนินการ

ตามข้อเสนอแนะตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. เมื่ออำเภอมมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดูตหายในพื้นที่ให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตรวจสอบบ่อตหายในท้องที่ที่หยุดประกอบกิจการทั้ง ๔ บ่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าหยุดประกอบกิจการเมื่อใด

(๒) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและติดตามแก้ไขว่าในพื้นที่ของอำเภอมมีการขุด ตัก ลอก หรือดูตหายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์อื่น ๆ ที่ไม่ได้ขออนุญาตหรือไม่ โดยให้ดำเนินการตรวจสอบบ่อตหายที่ประกอบกิจการติดกับลำคลองเป็นพิเศษ

(๓) อธิบายและเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนดและเงื่อนไขของการประกอบกิจการขุด ตัก ลอก หรือดูตหายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือในที่ดินของรัฐ

๒. ให้สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา และโครงการชลประทานตรวจสอบสภาพลำคลอง และบ่อตหายที่อยู่ติดกับคลองดังกล่าว

๓. ให้จังหวัดเร่งแก้ไขปัญหาการชำรุดเสียหายของคอสะพานบริเวณวัด โดยการถมหินบริเวณคอสะพาน และขอความร่วมมือจากโครงการชลประทานในการทำรอตักน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะคอสะพานเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก

๔. ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดออกคำสั่งให้มีการร้งวัด ปักหมุดแสดงแนวเขตพื้นที่บริเวณบ่อตหายของผู้ประกอบการที่ยังประกอบกิจการดูตหาย รวมทั้งบ่อตหายบริเวณที่ตลิ่งพังเสียหาย ให้มีการร้งวัด ปักหมุดแสดงแนวเขตพื้นที่ ถมดินและ

ทำคันดินตามแนวเขตที่ดินของตน เพื่อให้สภาพของคลองกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนที่จะมีการพังทลายของตลิ่ง โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดามคำร้องเรียน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ เพื่อประชุมหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน